

TÜRK TARİHİ

İNKIŞAT-İ İZMİR-İ

SAYI
21
İLKTEŞRİN

İKİNCİ YIL: 1934

Sütunlarımız inkılâbın ve Halkevlerinin çizdiği derin ve geniş mefhumun içine giren bütün yazılara açıktır.

Her ayın ilk haftasından sonra gelen yazılar bir nüsha sonraya kalır.

İçindeki yazılar

Şehir pi'ânı :

Edebî musahabe: Terkiplerden kurtuluş :

Dize gelen gönül : (Şiir)

Kocalan gönül : (Şiir)

Kara günler: Mevzideki yaşayış:

Uçun gençler: (Şiir)

Memleket tetkikleri: Asar ı'ıcası :

Soğuk pınar suyu:

« Orşilim » Kızları : (Şiir)

Kunduracı kalfası : (Şiir)

Ülkü :

Esat Âdil

Halil Ziya Uşaki zade

Esat Âdil

R. Gökalt

İbrahim Şevki

İbrahim Şevki

İsmail Hakkı

Abdi Tayip

Mustafa Seyit

İbrahim Şevki

O. Nazif

ADRES

Balıkesir — KAYNAK

Müracat yeri : HALKEVİ

KAYNAK

Balıkesir Halkevi tarafından çıkarılır
Aylık Kültür Mecmuası.

ABUNASI

YILLIĞI : 150 Kuruştur

6 AYLIĞI : 80

Neşriyat Müdürü
Esat Âdil

Şehir Plânı

Her şeyin bilgiye ve teknige dayandığı bu asırda plânsız iş görmenin şahısların dar hayatlarında bile ne kötü neticeler verdiğini herkes bilir.

Nerde kaldı ki hemşehrilerin toplu yaşadıkları bir şehrin geliş güzel kurulmasına , yıkılmasına veya düzeltilmesine rehber olacak bir plâna ihtiyaç duyulmasın .

Program ve plân her işte başarılığın sırrıdır . Bir şahsın hayatını , bir şehrin inkişafını üzerinde eyiden eyiye düşünmüş bir plâna bağlamak lüzumu artık münakaşa edilmeyecek mevzulardandır.

Buna rağmen bu gün Anadolu şehirlerinin , hatta henüz İstanbul'un bile bir plânı yaptırılmamıştır.

Bir mütehassıs gözüle bir şehir tetkik edildikten ve o şehrin bu günkü ve yarınki içtimai ve iktisadi hatta siyasi vaziyeti tesbit olunduktan sonra inkişaf mntakaları ve asrî ihtiyaçlar derhal göz önüne çıkarılmış olur.

Böyle bir plân üzerinde bir belediye heyetinin ne kadar muvaffakiyetle iş görebileceğini ve her yılın çalışma programının ne kadar kolaylıkla hazırlanabileceğini düşünmek , plânsızlığın acılığına ve boşluğuna daha açık olarak bizi inandırmış olur.

Şehir plânı yaptırmak herkesin zannettiği gibi öyle çok paraya bağlı bir iş değildir. Eğer Balıkesir belediyesi isterse bunu çok ucuza maledebilir.

Hükümetin gerek Ankara gerek İstanbul için getirdiği şehirci mütehassıslar vardır. Bunların vazifesi plânın esaslarını hazırlamaktan ve muayyen fikirler vermekten ibarettir. Bu mütehassıslardan birini Balıkesir'e getirtüp üç dört gün şehri tetkik ettirmek kâfidir.

Bu mütehasssın bize vereceği ana fikirler üzerinde şehir mühendislerimizden bir heyete şehrin plânını yaptırtmak büyük bir mesele teşkil etmez.

Asıl iş, mütehassıstan bir fikir almak, sonra o fikri bir tahrir vazifesi yapar gibi işlemek, genişletmektir.

Sırtımıza giydığımız bir caketin bile terziye diktirir , bir baş ağrısı için bile doktora giderken , otuz bin hemşehrinin oturduğu bir şehrin sıhhi ve iktisadi vaziyetinin ne olması lâzımgöleceğini bir bilgi ve görgüsü olana sormadan iş görmeyi ve iş görmekte ısrar etmeyi büyük bir haksızlık ve salâhiyetsizlik sayarız Çünkü plânsız bir şehir, haritasız bir erkânıharp zabiti gibidir.

Esat Âdil

“Akşam,,ın Edebî müsaahası:

Terkiplerden kurtuluş

Türk dilinde arap kelimelerinden ziyade bunların müstakları ağır bir yük teşkil ettiğinde şüphe olunamaz; kelimeler yavaş yavaş, mukadder olan ömürlerini yaşadıktan sonra sessizce ortadan silinen simalar gibi, zaman ile bulunan karşılıkları gizli izlerden dolaşarak halkın diline kadar inince ortadan kaybolacaklardır; fakat bunlardan doğan yavrulara karşı söylenen ve yazılan dilde umumî denebilecek bir savaş açılmadıkça onlardan sıyrılıp kurtulmak elbette daha zor bir iş olacaktır.

Müstaklardan ziyade terkiplerden kurtuluş daha zor olacak zannedilebilirdi, eğer vukuat bu zannın aksine delâlet etmeseydi. Senelerdenberi başlayan ve bu son yıllarda büsbütün şiddet ve sarahat kesbeden şu terkiplerden kaçınma işi o derece umumiyet پیدا eylemiştir ki bu günün resmî ve hususi lisanında bir terkibe tesadüf ihtimali kalmamış gibidir. Lisanın süsü itibarile bunun bir büyük ziyan olduğuna kail olanlara karşı aksini isbata kalkışmak için misal ve bürhan zikrine mahal yoktur, bahsi bu zemin üzerine koymak ona bir hal neticesi verememek demektir.

Hakikatta mesele bir süs işi değildir, terkip'ere sadık ve merbut olmaları zanlarında serbest bırakarak bahsin esas mevzuu dilin başlı başına kendi varlığına sahip olmasından ibaret olduğu noktasına yapışıp kalmalıdır, bu maksat velev her türlü süsün zararına hasıl olsa bile.

Terkiplerden bahsedilirken küçük, ehemmiyetten âri ihmalî pek mümkün bir işten bahsolunuyor zannedilebilir. Bunun tamamıyla yanlış bir mütalâa olduğuna iman etmek için bugünün meselâ henüz

ilk mektebi ikmal etmiş ve eski yazı ile, eski lisan ile münasebet ve ülfet پیدا etmemiş bir çocuğun eline geçmiş neslin edebiyatından matbuatından hattâ hususi muhabere ve müsahebesinden birer nümüne gösterip okutmak ve bunu lâyıkile tahlil ederek anlamağa davet etmek kâfidir.

Hemen her satırda bir kaç tane izafeti arabiye ve farisiyeye cümeli vasfiyeye, atfi tefsire, vasfi terkiibinin muhtelif şekillerine tesadüf ederek şaşıracak olan bu çocuğa bütün bınların teşekküllerine dair olan usulü bu meyanda mutabakat kavaidini, hele vasfı terkiibilerde aynı zamanda bunların muhtevi oldukları mecaz ve istiareyi izah etmek, her terkiibin üzerinde uzun bir ders vermek mecburiyetinde bulunulacaktır. Ondan evvel gelen nesillerin az çok tahsil görmüş, bir kaç senesini mektepte geçirmiş yahut itiyat ve istinas ile yazılan ve söylenen lisanın süslerine alışmış evlâdı için hiç yabancı ve aykırı gelmiyen bu terkiplerin karşısında yarının okuyucuları tamamiyle başka bir dil gibi donup kalacaklardır.

Biz çocukluktanberi daha mahiyetini bilmeden basma kalıp terkiplere alıştık. Tahammülfersa, canhıraş, dilrûba ruhfeza aramışiken takatberendaz mukavemetsuz der dururduk (bunlardan yüzlerce yüzlercesi tek bir kelime gibi zihnimizde kulağımızda közümüzde yer etmiş kendisini tanıtmış hattâ daha mektepten geçip bunları tahlil ve mahiyetine hakkile nüfuz etmeden evvel bir sis altında manalarını bize öğretmiş idi. O kadar ki bugün bunları öz Türkçeye çerirerek bize göstereseler bu yeni şekillerin altında eskiden yer etmiş manalarını bulmakta zorluk

çekeceğiz ve nihayet bulup çıkartmağa muvaffak olunca bu yeni türkçe şekli eski terkibe tekrar çevirerek „Ha! Şu demek oluyor...“ diye tersine bir terceme yapmağa mecbur olacağız.

Fennî ıstıhlardan bahse lüzum yok. Bugün ne yapıyor, pek iyi bilmiyorum amma dün meselâ hendesenin üçüzlü dördüzlü ıstıhlalarının ne yaman şeyler olduğunu hâlâ hatırlıyorum.

Şu terkipler içinde ne uzun bir yol açıldığını anlamak için bir kütüphaneye uğrıyarak eski bir ceride nüshasının şurasına burasına göz gezdirmek, bir de bugünün yevmimatbuatından birinin en itina ile yazılmış bir maka'esini okuyup ikisi arasında bir mukayase yapmak kâfidir. Birincisinin en adi, herkesin söyleyip anladığı bir lisan ile yazılmış bir fıkrasında meselâ; „İstihbaratı mevsukai ahi-reye nazaran «diye başlayan bir cümleye münasebatı hasenei düveliye den bahseden bir ibareye tesadüf edilirken bugünün Türk yazıcısının kaleminde buna benzeyen bir sözün çıktığına rasgelinez.

İlele ele geçen eski ceride bir cumartesi nüshası ise bunun ta başında selâmlık resmî âlisine dair bir fıkra bulunurdu ve bunda «şehriyari âli tebar ve tacdarı mekârimidisar gerdüne süvar izzü vekar» olmadan Hamidiye „camii rurlân iine,, gönderilmezdi

Mektubii sadaret amedii divanı hümayun şûrayi devlet münşilerini bırakalım en sönü bir kalemin en sönü bir kalemin en küçük bir müsevvidi on satırlık bir tezkere kaleme alırken „evamiriekide,, den „tebligatı mükerrere,, den „tedabiri muktaziye,, den bahseder ve böyle kaleminin ucuna her gelen terkip ile kendisinin iskemlesinin üzerinde biraz daha yükselmiş bulurdu. Bugün her hangi bir resmî daireden çıkan bir yazıda böyle bir terkibe göz ilişse adetâ köprü üzerinde

çarşafı peçeli bir kadına tesadüf etmek tesiri yapıyor.

Hülâsa, resmi edebî, fennî, hattâ yevmî ve adi lisanda artık türkçenin ilikle rine kadar işliyip karışmış kemiklerine perçinleşmiş ve bir daha koparılıp atılmasına imkân kalmamış zannolunan terkipler ne neviden olursa olsun izafeti (vasfisi atfi tefsiri, vasfı terkiibisi, kendiliğinden, sanki güz esintisile dökülen yapraklar gibi Türk dilinden kopup savrulmuştur.

Terkiplerden kurtuluş demek bunlara ait kaidelerden kurtuluş olmak demektir, Türkçe kendi varlığına dönmekle boynuna dolanmış bir ağır boyunduruktan sıyrılmış oluyor. Bunun bir boyunduruk değil zümrütlerden, yakutlardan, elmaslardan, incilerden işlenmiş türlü türlü renklerle gözleri kamaştıran bir gerdanlık olduğuna inanlar vardır. Elbette belki biz eski nesil evlâdı hep böyle idik Hattâ hâlâ da öyle olabiliriz.

Terkiplerin ve bunlar arasında hele vasfı terkiibilerin eski nesil üzerine muhtelif cihetlerle bir cazibesi vardı Uzun kısa heceler birbirine karışmasından mahrum olan ve dümdüz yürüyün türkçenin arasında bu arap ve fars kelimelerinin inişli çıkışlık ahenginin gelip kulaqlara bir musiki çeşnisi vermesi bu cazibenin başlıca esasını teşkil ederdi. Meselâ şermsâr samianüvâz hande rizi nişât kabilinden okurken her şeyden evvel bir nağme zevkini duyardık hele bunlar nazımda aruzun evzanına uyup akıp gitmek te öyle kolay ık gösterirdi ki eğer şairlerin elinde aruzun güçlüklerini yenmek için böyle bir vasıta olmasaydı adeta o vezinlerle nazım yazmak muhal derecesinde zorlaşacaktı.

Diğer bir cazibe de bu vasfı terkiibiler eşildikçe altından güzel bir mecazin çıkıverip insana gülümseseydi bu son ca-

Dize gelen gönül

Damla, damla emmiş sanki gözlerin,
Yosunlu suların yeşil renginden.
Söğüt dallarının sevdalı, serin
Gölgesi serpilir kirpiklerinden.

Denize gömülen güneş olursun.
"Mavi," ler içinde görününce sen;
Dalgalı saçlara bürününce sen;
En güzel Periye bir eş olursun!

Sevgilim salınvar, açık alınla.
Sevda kal'esine zaferle girdin.
O, hulyası derin bakış'arınla
Âsi gön'ümü sen dize getirdin!

4 - 11 - 934

Esat Âdil

Kocalan Gönül

— Esat Adil ağabeyime —

Hey gönül, bir zaman dağları aşan
Bir sevda esirdi dudaklarında;
Bülbüller çilerdi yanaklarında.

Bir asî yürekte durmadan taşan
Bu sevda engine süzülüp daldı
İçimde hatıra, bir adın kaldı.

Gönül dile geldi, bülbüle döndü
Sevdasız bir gönlü dağladı durdu
Bir mavi kucakta ağladı durdu.

Gün geçti, kızılık gittikçe söndü;
Dalgalı saçlarda gönül ağardı.
Penbe yanakları son bahar sardı.

Bir zaman goncada sevgi aradın
Tomurcuk elinde gezdi adın;
Hey gönül, ne çabuk ihtiyarladın!

R. Gökalp

zibeyi onları öz türkçeye terceme ederken de bulabiliriz amma gizlenmiş bir güzelliğin örtüsünü kaldırıp onu keşfetmekçe çınlı çıplak bir güzelliğe şahit olmak arasındaki telezzüz farkını düşünmek icap eder. Bütün bu sebeplere bir de öyle süslü püslü bir terkiibi vasfı kullanırken hattâ bunlardan bir yenisini icat ederken kendi kendimize hissettiğimiz gururu hele başkalarına karşı daha yüksek daha ince, daha hüner ve sanat sahibi görünmekten duyduğumuz böbürlenmeği unutmamalıdır.

Bugün Nefinin, Galip dedenin tanzimat üstatlarının edebiyatı cedide şairlerinin manzumelerini okurken Namık Kemal, Cenap Şehabeddin'in bir nesrine dalıp giderken bir vasfı terkiibinin ahen-gine, cevherinde gülümsiyen mecaza hâlâ

takılıp kalır, dimağımızda leziz bir şarabın mesteden cürasını duyarız. Bunlar hep doğrudur, fakat bunlar hep bir alışkanlığın bakiyesidir. Bu kabilden meselelerde doğru bir karar verebilmek için herşeyden evel alışkanlığa ait olan tesirlerden kurtulup tam bir fikir ve his istiklâliyetile muhakeme etmek icap eder.

Kim iddia edebilirki yarın dilruba yerine gönül çalan, nazar firip yerine göz avlıyan, tabirlerine aynı alışkanlıkla ısınmayacağı! nitekim bugünün matbuatında "son doğru haberlere göre,, "devleller arasında hi iyi münasebetler,, cümlelerini eskiden kullanılan ve alışılan kalıpların yerine geçmiş görünce hiç yadırgamıyoruz.

Halit Ziya Uşşakı zade

Kara günler: 13

Mevzideki yaşayış

Hususi ve resmi işleri bölüşmüştük :
Yemek hazırlamak , konukları ağırlamak, top arıtmak Kamacı ustası Saffe'te düşünüyor.

Biraz bize gelenlere gitmeye yardımla birlikte kışlık yapıların çatılıp bitirilmesi, münferit top talimi, yani topçu neferlerinin işlerinin ayrı ayrı öğretilmesi, zeminliklerde gece dersi yapmak Nazım efendiye .. Nişancılık , bölükle top talimi , çavuş ve neferlere yarıyabilecek kadar atış dersleri de bana..

Gece devriyesi, muhafız piyade bölüğü kumandanile küçük zabıtimiz başçavuş Emin ve takım zabıti Nazım efendiler arasında dönüyor..

Candan bir ocak kurmuş, yaşıyoruz :
Her zaman, askerin cünbüşünde bulunuyoruz . Gurbet eli yikitlerine yakından katılıyor , kendileriyle baba oğul geçimi sürüyoruz.

Su uzun bekleme günleri üzücü olacak yerde, sakadan kumandana varasıya birbirimizi öyle yürekten sarmış ..İşimize öyle sarılmışız ki boş sıra bulup ta tasa edecek dert bulamıyoruz.

Yiyecek , içecekten yana besili .. Açık havalarla kanı bol temiz damarlı .. Et ve sinirleri her günkü çalışmalarla bir kat daha güçlü olan dirim makinemiz işledikçe içimiz açılıyor.Yüreklermizde pas olmadığı gözlerimizin ışıltısından belli ..

Çürük İstanbul havasının mide bulandırıcı kokmuş esintileri eksik değilse de bize dokunamıyor..

Mendres cənubunu tutan İtalyanların durgun, göz yumucu ve yahut korkak duruşuna bütün cephenin sol yanı sağlamca dayanmış .

Bize göze, binlerce metre uzakta olan

sağ yanımız da Salihli kuvvayı milliyesine dirsek vermiş.

Ödemiş ovalarında düşman gerilerine baskın salan « Göğçen » efenin akılları şaşırta görülmemiş yürekliliği de hepimize başka bir güc , başka özen getiriyor ..

Aveç hatlarına varıncıya kadar bütün cepheyi sık sık dolaşarak imanlı telkinlerde bulunan "Kuvvayı Milliye Müftüsü,, Esat hoca da dağ başının o günkü içlik eksikliğini karşılıyor..

İçli, dışlı güveni, sağlamlığı günden güne artan ateşli bir varlık arasında artık kimseden korkumuz kalmamıştı.

Duru bir insanlık hayatı sürüyoruz:

Kanlılar barışmış .. Yürekten yüreğe yol açılmış. Gözlerin birbirine ak tığı tatlı ışıklar gönüllere damladıkça bin bir çeşit acıyla kavrulmuş olan Türk benliğinde sevgi fidanları gürleşip boyatıyor .

Şehirlerin dolambaçlı, sıkıcı sokakları varsa buraların da açık kırları gönül açıyor.. Yüksek tavanlı yapılara karşı , hele geceleri yok mu , içindeki ışıklarla bez dokumasından birer fennos kılıfına giren çadırlar altında istirahatimize diyecek yok..

Sanıyorum ki buraları, bildiğimiz gürültülü, girli âlemden ayrı bir yer.. Günün derdi olan acıklı sonlar, hafif bir yel kadar olsun içimizi bozacak hiç bir tasa sinirini kaldıramıyor ..

Hele korku denilen şeyi hiç bilmiyoruz. Çünkü gendimiz etmediğimiz Gırtlığımızı, sık boğaz yapışan sivri tırnakları söküp atmak kaygusuyla toplanmışız.

**

Yorucu gündüz uğraşmalarına karşı her

geceyi bir türlü tat içinde oyun ve eğlen-
celerle geçiriyoruz.

Eyi havalı bir gün, top talimi paydo-
sundan kopup yarış edercesine zeminlik-
leri boylıyan şen askerleri arkalarından
seyrede ede, biz de çadıra dönüyoruz

Çadırların bulunduğu yere kuş bakışı
bakan bir noktada dineldik, Kamaçı ustası
Saffet, buz gibi yağlı bir kuyun gövdesini
bölük emininin önünde mutbak nöbetçi
onbaşısına teslim ediyor, aşçıya da bir şey-
ler anlattığı görülüyor.

— Gene ziyafet mi Saffet? Yaşa bel diye
bağırdık. Kurduğunu sona erdiremeyenlere
vergi bir bozuluşla:

— Koku aldınız kalıba?

Dedi ve eğildiği karavana başına çö-
meldi.

Ardarda kurşun hızıyla aşağıya doğru,
süzüldük, soluğu Saffet'in başında aldık.

— Kolay gele aşçı başı!

Diye alaya başladık.

Bir aralık gözüme ilişti; emirberlerin
çadırının içi, bir düğün evi hazırlığının
sergisine dönmüş!

Bir yanda haşlama patatesler soyulup
eziliyor, içine yumurta yumurta üstüne
kırılarak bir düziye çalkanıyor.. Bir yan-
danda kaynatılmış tatlı soğutuluyor. Sor-
dum, patates tatlısı olacakmış.. Ensedeyiz
gene!

Mutfağa göz atmak sırası geldi: Bayağı
günlerden ayrı olarak bir kaç ocak daha
çatılmış.. Pelliki Saffet'in hamaratlığı tutmuş!

Çadırımıza çekildik. Sevinç içinde ya-
takların za şöyle bir, yorgon argın uzan-
dık. İçimiz geçer gibi oldu. Saffet gelip
bizi uyandırmasaymış epey kestirecekmişiz!
Ortalığa akşam ıssızlığı çökmüş...

Bir düzlüğe top top halkalanan asker-
lerin ortasında bol etli pilavla helva ka-
ravanaları, dağ gibi kurulmuş.. Yakınımıza
kurduğumuz tavladaki hayvanlar o sırada
kıtır kıtır yem kesiyor. Koyu gözler ni bir

yere dikmiş düşünen koyunlar da bir yanda
geviş getiriyor!

Biz de dört arkadaş tatlı tatlı nafaka-
landık.

Bir aralık, yarma kütüklerle çitirdiya-
rak harlıyan ocak başında askerlerin cün-
büşüne baktık. Sonra çadırımıza çekildik.
Bu yol da emirberler coştı. Tavaslı Hüse-
yin, Demirecinin « Kale tavas » baskına
bağlanan eski bir türküyü çakırk sesli ya-
yık bir ağızla uzata uzata aldırıldı. Derken
bunun ardınca Çallılar, hece duraklarını
gösterircesine kesik kesik, ezgin, yanık
bir sesle:

Kestanenin irisi
Geçti güzel sürüsü,
Sürüsünden fayda yok
Tombil memeli gelin,
Yaktı ben birisi!

Türküsünü tutturuyor.

Zıfiri karanlığın her yere çöken ağır
koyuluğu altında yerle gök birbiri üstüne
kapanmış gibi...

Dereden inceden inceye vuran bir ça-
ğılı ortalığın gizli acılarını kendi başına
avutmağa çalışıyor. Birde bizim seslerimiz!

Çallı Tavaslı bir arada, sık sık tekrar-
lattığımız Demireci efenin Türküsünü din-
liye dinliye kendimizden geçmiştik.

Ezgin, uzun soklu bir besteyle hep bir
ağızdan söyleniyor:

Ödemişe bastılar
Çalıye mavzer astılar
Demirecinin martinden
Jandarmalar kaçtılar,
Dağlar aman dumansız
Demireoğlu dinsiz, imansız.

Alçak yüksek tepeler
Kulağında elmas küpeler,
Çam dibine yaslanmış
Eli mavzerli efeler
Dağlar aman dumansız
Demireoğlu dinsiz, imansız.

Atımın boynunda kayış

Atımın önündeş savuş,

Canın kavga isterse

Demireoğluna kavuş

Aman aman kahve yaptım can oldu,

Demireci efe dünyalara şan oldu,

Dağlar aman dumansız,

Demireoğlu dinsiz, imansız!

Tam tatlı dalgınlığımız arasında tepe-
mizden yana keskin bir ses:

— Çat.. çat!

Muhafız bölöğü, sıpınışı silâh başına
etti.

Ortalık bir karıştı, iki patlayışın içi-
mizde kopardığı fırtına, piyade, topçu.
Zabit, nefer, hepimize top başında soluk
aldırttı. Kıpmada koşulan toparlaklar,
sütreden [1] alınarak toparların gerisine ya-
naştırıldı.

Geniş ağzları birer boğazla bir kaç
yerden mevzimize ulanan düşman yaka-
sındaki ova ve dağlardan böyle ansızın
baskın olacak gibi değil amma bu silâh
sesi ne?

İleri karakol çifte nöbetçilerinden ses
sada yok..

Karanlıklara atılan devriyelere döne-
cek kadar vakit olmadı.

Göz bebeklerimiz, karanlığı içe içe şi-
şip büyüyor. Kulaklarımız ufuklara dayan-
mış, örperti içindeyiz.

Ne devriyeden haber.. Ne düşmandan
gelen!

Çat yok!

Kulağımızda deminği silâh seslerinin
sonsuzlaşan ıslığı. Ortalıkta acı ıssızlıkları
avutmağa çalışan derenin serin solukla-
rından kopmuş şırıltı döküntüleri!

Gene hep o tüfek patlayışı tepemizden
gitmiyor gibi:

— Çat.. çat!

Bademiye — Hümma kaya deresi ağ-
zındaki nöbetçi parola verip seğirte seğir-
te geliyor.

[1] Sütred: Muharebede ateş mevziine giren
topların toparlak ve hayvanlarının düşman gö-
zünden ve ateşindn saklandığı yer.

— Bir şey yok.. bir şey yok!

Diye ünlüyor.

Meğerki kendisi oralarda dolaşırken
yamacında bir hisiltı olmuş.

— Kimdirooo?

Demiş, bir bir daha ünlemiş.. karşılık
veren olmamış. Derken oyana doğru karar-
lamadan iki el silâh sıkışmış, kısık iniltili
bir iki homurtuya koşmuş..

Birde ne görsün?:

Ayağının dibinde up uzun yatan; ken-
disini dinleyen bir canavarmış!...

Gülmekten katılacak yerde Şükrü ile
Nazımı, muziplik damarı tuttu; çadırlarda
kalan Saffete bir oyun yapmayı kararlaştı-
rıldılar:

Sözde, düşman Hacetdede - Humma
kaya hntına tırmanmış diyecekler.

Zavallı Saffet, lambayı kıstıktan sonra
masanın altına indirmiş, Hacet dededen
çadırı gizlemek istemiş!

Aşağıya, kendisine doğru koşmamıza
dört doğurmuş başını çadır kapısının
kenarından uzatarak:

— Yüzbaşım, eşyayı Ahat köyüne alıp
gitsem iyi olacak.

Diye bana sesleniyor.

Tasarlanan muzipliğe ben de gerçek
süsü verdim. Yüksek sesle:

— Saffet efendi, sen Nazımla beraber
top başından ayrılma. Ben şu küçük ağır-
lığı tavla çavuşu Hüseyinle geriye selâ-
metleyim!...

Dedim, yürüdüm.

Saffetin:

— Şu yatakları tophıym sarıym de
bari...

Sozleri karşısında kimde can kalır?:
Kırıla kırıla güldük ve başına üşüştük.

Şu fırsattan bir eylençe payı ayırmayı
bile yorgunluk, üzünlük arasında onut-
mamışız!..

Fakat her nedense düşünülmemiş olan
şu silâh başı etmeyi arada bir yapmak,
bizi derin bir dalgınlıktan da uyandırmış
oldu!...

İbrahim Şevki

UÇUN GENÇLER!..

—Tayyarecilerimize—

Bize göre en azılı düşman bile darada;
Çünkü şimşek kanı çakan çelik ordu karada...
Öptürürken donanmamız eteğini den'ze
Kanatlanıp uçuyoruz yıldızlarla izize...
Hangi çetin iş ki boyun eğmemiştir bu elde?
Ülû bayrak başüstünde.. Barış antı bir elde...
Uçun gençler, şen sesiniz coşturuyor engini;
Yükseldikçe sizler yurt ta sağlam görür kendini...
Yıldırımlar saçılırken süngülerin ucundan
Şimşeklerin seli taşar Türk kılıcından...
Baş eğerek kaderine el açmamış bu budun:
Bunu, dünkü tarihine sen dünyaya okudun...
Elinde mi fırtınalar baş kesmesin gücüne?
Ey Türk genci korku nedir, yılgınlık ne, ölüm ne?
Uçun gençler, uçun, binek taşınızdır bu engin;
Yeller, hırçın birer attır... Yıldızlar da özengin...
Uçun gençler, uçun, gökler açmış size koynunu...
Omuzunda yüceltesin adı büyük soyunu...
Uçun gençler, uçun, size Ulu Gazi diyor ki:
— Hepinize armağanım yalnızca şu iki,
Ebediyyen
Canlar değen
"Cümuriyet,, .. "İstiklâl,,...
Dünya batsa, ey Türk genci tek başına buyruk kal !.

13/10/934 Balıkesir: Aygören

İbrahim Şevki

Memleket tetkikleri.

Asar (Hisar) İlçası

Bundan iki ay evvel Halkevi tarih kolu tarafından Biğadicin Hisar ilçası mevkiin-ki harabeyide tetkikat yapmağa memur edilmıştik. Bu tetkiklerde hasıl olan intibaharımı muhtasaran kaydediyorum.

Vilâyetin 55 kilometre doğusunda ve büyük (Ulus) silsilesinin önlerinde bulunan

Eski devre ait olup şeklini tamamen muhafaza edebilen bir kabir üstünde kapının ayak kısmı kırılarak kabrin soyulduğunu göstermektedir. Hisarköy ilçası 50 küsur hanede 150 nüfustan ibaret bir köydür. Tarihi ilca deresinin ikiye ayırdığı bu köy, mevkiin münhat ve ratıp olmasından ve içilecek suyu bulunmamasından on sekiz, yirmi hanesi e var köylere kalmıştır. Bu yüzden halk ve hayvanat ilcanın kaynar sularile istinas peyda eylemiştir. Bittabi fakir halk, bu vaziyetten müstecki bulunmaktadır. Elhakika bundan dört sene evvel yaptığım bir tetkikte 168 nüfusu bulunan Hisarköyünün dört sene sonra 150 ye inmesine havasızlık ve susuzluk sebep gösterilmektedir.

Şimdilik hisar köyün içtimai ve ikti-

sadi vaziyetlerini bırakarak bu havalinin ziyaretçileri üzerinde hayret uyandıran tarihi asarını görelim.

Hisar köye yarım saat mesafede küçük ve zarif bir ova içerisinde yeşikliklere gömülmüş ve karşıdan bir sayfiye hissini veren (İlyaslar) köyünü geçince tüyler ürpertici bir harabeye girildiği o civarı dolduran sert ve siyah taş yığınlarından anlaşıyor. Hisar köye girince kükürt kokuları ve kaynar suların havayı ateşleleriyle karşılanıyor.

Hisar köyünün bulunduğu mahal ile etrafı başdan aşağı harabedir henüz ilcaya girmeden methalde ve epece üç beşyüz metre mesafede kısmen cidaranı mevcut bulunan bir harabe vardır ki İlcahisar ismini verdiren burasıdır. Bu harabenin düz sathı üzerinde birbirinden sekiz on metre aralıkla ancak yarımşar ve birer metrosu görünen altmış, yetmiş santim kutrunda beş altı kadar mermer sütun vardır. Bu sütunların metrolarla kazıldığı halde nihayet ilulunmamıştır. Sonra bu zeminin şimal nihayetinde ve duvara yakın bir mahallide yekdiğerinden beş metre mesafe ile otuzar santim kutrunda zirveleri görünen ve bir müselles teşkil eden üç sütun daha vardır. Divarlarda harçlı künk geçirilmiş bu büyüklü küçüklü sık ve müteaddit delikler vardır.

Bu divarların garbi şimali köşesini teşkil eden zaviyedeki ilca gölü üzerin-

deki köşede üç metre genişlik ve beş metre derinlikte bir murabba vardır.

Şarkı şimali köşesinde aynı derinlik ve genişlikte. Fakat burası müdevverdir. Bu mahalle müvazi ılaça yolu altında bir harabe daha vardır ki bu harabe yol ile tarihi derenin arasında ve köye girerken ilk demirci dükkânı binasının arkasında. Bu harabenin teşkilâtı ve tarzı inşası bir hamam kubbesi olduğunu göstermekte ve divarlarında sabun ve sair konulmak için ufak delikleri muhteva bulunmaktadır.

Köyün üst tarafında ve tamamen garbında iki üç lâhit vardır ki birisi gayet muntazam ve sanatkârane yapılmıştır. Lâhidin kapağı birbirine geçme iki parça imiş Ayak ucuna tesadüf eden ufak parça lâhidi aramak için açılarak kırılmış ve mahvedilmiştir.

Hamamın karşısındaki caminin bulunduğu mahalde bir harabedir. Cami bu harabe üzerine bina edilmiştir. Cami, avluya girecek kapının sol yan divarına eklenmiştir. Bu divar, horasanla dondurulmuş kahve renginde murabba kesme taşlarla yapılmıştır.

Cami avlusunun ortasında bir insanın kucaklıyacağı kadar kalın, dört metre tulunda muntazam bir sütun vardır. Bu sütunun baş tarafı inceltilmiş ve üzerine murabbaüşşekil yekpare taştan bir tabla geçirilmiş ve bu tablanın dört ucuda muntazam surette delinmiş olmasına nazaran burasının bir kilise olduğu ve bu sütun üzerinde kilisenin çanı bulunduğu hissini vermektedir. Şimdi bu sütunun önüne büyük harabe taşları yığılarak bir merdiven şekli verilmiş ve minare ittihaz olunmuş-

iur. Elân üzerinde ezan okunmaktadır.

Camiin arkasında demirci dükkânı ya- nındaki meydanın altı serapa ve çok kıymetli siyah ve beyaz murabba hakma mermer taşlarla işlenmiş bir muzayıktır. Bunun bir parçası aldırılarak Halkevi müzesine getirilmiştir. Bu muzayığın mevcudiyet de oranın bir hamam zemini olmasını kuvvetlendirmektedir.

Kablîca binasından başlayarak köyün cenup istikametine yani İlyaslar köyüne doğru bir çeyrek imtidat eden tarihî dere vardır. Bu dere Adalı köyünden gelen

sıcak su mecralarının şimdi köprü şeklinde kalan kemer örtülerinden bir kısım

bir dere ile nihayetlenmektedir. Vaktile bu derenin üzeri hamamdan itibaren Adalı deresine kadar gavet sağlam Horasan bir kemerle kapatılmış hamam sularının akmasına mahsus bir ana lağım olduğu harabesinden anlaşılmaktadır. Hamam suları elân bu dereden akmaktadır. Bu derenin içersinde ve muhtelif yerlerinde suları kurumuş üç dört çeşme vardır.

Bu dereden hamama geçmek için eski devre ait iki köprü vardır. Bu köprüler soyulmuş bir portakal şeklinde o kadar mahirane yapılmıştır ki asırlardan beri üzerinden milyonlarca insan ve hayvan

gecdiği halde henüz bir taşı zedelenmemiştir.

Köye girerken Hisarlı Mustafa oğlu İsmail ağının bir buçuk dönümlük cenup cihetindeki tarlasının altı tamamile harabedir. Bir buçuk metre kadar kazdığı bir mahallinde üç üçbucuk metroluk bir dayet ve nihayeti görülemiyen muntazam ve kârkir iki divar çıkmıştır. Bu divarların arası 60 - 70 santim kadar bir aralıkla yekdiğerine muvazi gitmektedir. İsmail ağa bu aradan on dört metre sola ve on metre kadarda sağa doğru gittiğini ve

Köy camii ile büyük eski devirler muazzam bir binasına ait divar kısmı ve tetkik heyeti:(sağdan: İsmail Hakkı, Avni, Bedri, Abdi, Ekrem beyler) daha ilersine gitmeğe cesaret edemediğini anlatmaktadır. Tarlanın diğer taraflarında künkle döndürülmüş su yolları muhtelif ve müteaddit dihlizler görülmektedir. Şu hale nazaran bu mevkiin yani Hisar köyünün tamamile bir (Darüşşifa) olduğu anlaşılmaktadır.

Köy içersinde bir bahçede bir metre uzunluğunda mermerden musanna bir kapu veya pencere başlığı vardır. Bu taş üzerinde tepeli, uzunca kalın kuyruklu Süklün veya Çavuş kuşu gibi iki dal üzerinde muntazır iki kuş ve bu iki kuşun arasında küçük bir daire içersinde çiçekle işlenmiş bir haç vardır.

Hisar ve havalisinde belli başlı üç kitabe bulunmuştur birisi (İlyaslar) köyünde bulunmaktadır ki bu taşın üzerindeki kitabe ayen şu harfleri ihtiva etmektedir.

ΙΑΥΙΣΕΑΥΤΩΚΑΙΤΩ ΓΕΝΕΙ ΜΠΠΜΕΙΟΝ

Bunlardan biriside (Okçular) köyünde bulunan bir çeşme üzerindedir. Diğeride Hisar köyünde hamamla cami arasındaki kuru çeşmenin arkasındadır. Bunların mürur zamanla yazıları silinmiş ve istinsahları kabil olamamıştır.

Hisar ve civari eski devre ait yazılardan muhtelif hacim ve kıtaada resimli ve yazılı bakır sikke, akik resimli yüzük taşları çıkarmaktadırlar. Bu sikkelere Hisarlı İsmail ağa yirmikadarını Halkevi müzesine hediye etmiştir.

Bu müşahede ve tetkikatanazaran burasının bir zelzele veya bir tufanla harap olduğu anlaşılmaktadır. Esasen 313 hareket

arızında Hisar ılcısı harap olmuş bir kent halinde bulunan esas hamam binası o zaman yıkılmıştır. Bu inhidamdan sonra varidatı medreselere ait olmak üzere Bigadiç belediyesince üzerine dört odalı bir bina yaptırmış ve 324 senesinde bu bina köy gençleri tarafından bir eseri keza olarak yakılmış ve bundan sonra hususi muhasebe ılcaya vaziyet ederek bu günkü binayı kurdurmuştur.

Saferberlikten evvel Hisarı ziyarete gelen ecnebi müdekkikleri ellerindeki rehberler ve haritalarla Hisar köyü hakkında şu malumatı vermişlerdir:

«Hisar, Okçular, bekirler, Çeri başı,

İlyaslar ve Adalı köyleri hududu dahilindeki geniş sahada (20,000) hanelik (Yor-miye isminde Romalılara ait bir şehir bulunduğunu ...) söylemişlerdir.

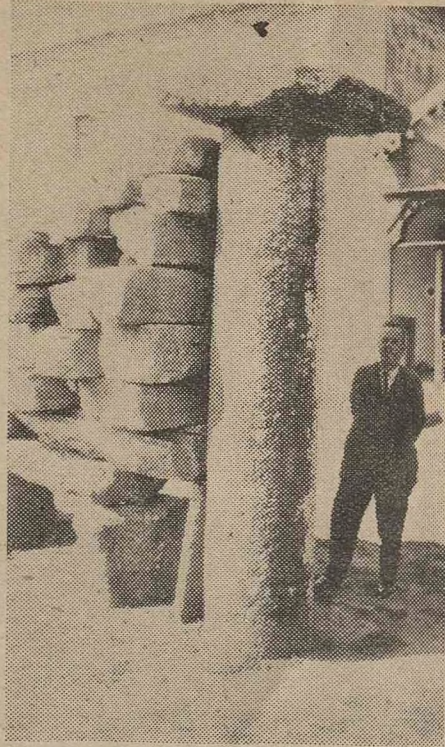
Balıkesir ve havalisinde kuyudatı tarihiyeye nazaran bir çok hükümetler yaşamıştır. Bu gün vilâyette mevcut olan kale ve harabeler ekseriyetle Romalılarla Bizanslılara ait bulunuyor. Şu halde bu kabil asarın hangi hükümete ait olduğunu emsalile keşf ve tahmin edebiliriz. Üzerinde istavroz bulunan asarın Bizanslılara ve müdevver kalelerinde Romalılara ait olduğuna şüphe yoktur. Bnaenaleyh, Hisar köyde her iki hükümetin yaşadığına muhakkak nazârile bakılabilir.

Tarihi tetkike nihayet verirken istitraden birazda ilca hakkındaki mülâhaza ve temennilerimizi arzetmeği muvafık bulduk.

Tabiat her dert için bir şifa hazırlamıştır ki tabiatın bu lutuflarından mümkün olduğu kadar istifade etmek lâzımdır.

(Hisar köy - Asar ilcası)da romatizmalılar ile cilt hastalıklarını tedavi etmektedir. Hassası pek bariz bulunan bu ilca maalesef çok ihmal edilmiştir. Her sene buraya binlerce hasta gelmektedir. Fakat bu hastaları istiâp edecek bir misafirhanesi bulunmadığı gibi miktarı kâfi banyosuda yoktur. İki ufak banyo ve bir havuzdan ibaret olan ilcanın hastaları kapılarda nöbet beklemektedir.

Şöhreti İstanbul, İzmir, Bursaya kadar yayılan bu kaplıcanın şeraiti sıhhiyeyi haiz olmaması bir çok hastaları istifadeden mahrum bırakmaktadır. Maddî ve manevî bir çok faideler temin edecek olan bu şifa kaynağına otel halinde bir misafirhane yaptırmak suretile odaları teksir edilmeli ve banyo adedi on onbeşe iblağ olunmalı ve hele harice akmakta olan yukarıdaki kükürtlü çeşmenin suyu mutlaka hamama alınmalıdır. Bu hususun temin ve tahakkukilehem hususi muhasebe varidatını tezyit

camı avlusunda minare ittihaz edilen eski devre ait bir sütunla merdivenini teşkil eden ebniye taşları

ve hemde insani bir hizmet edilmiş olur. Gerçi bu teklifin bir sene bütçesile tahakkuku imkânı yoksada projenin bir kaç senede ikmalide bu noksanı telâfi edeceğinden hükümetin ve hususi idarenin buraya lâyık olan ehemmiyeti vermesini temenni ederiz.

Tabiat, güzel yurdumuza feyizlerini mebzulen saçmış olmasına rağmen maalesef biz bunlardan istifade edemiyoruz. Bu gün şu bakımsız ilca, Avrupa memleketlerinden birinde bulunsaydı, hiç şüphe yok, orası küçük bir İsviçre nümunesi, bir sanatoryum ve çok güzel bir darüşşüfa olurdu. Nitekim melleli mütekaddime, bundan bilmem kaç asır evvel, bu şifalı suların derecesi ehemmiyetini takdir ederek bikâne korkunç dağlar üzerinde ölmez âbideler ve şehirler vücuda getirmişlerdir ki biz hâlâ bu eserlerden istifade etmekte ve yalnız bu harabelerdeki istifa-deyi kâfi görmekteyiz.

Kadıoğlu
İsmail Hakkı

Palıkesirin en iyi içme suyu Soğukpınar Suyu

Bir memleketin suyunun eyiliği halkın sağlığının eyiliği demektir. Bunu eski insanlar bile anlamışlar su hakkında ta eski zamanlarda bile kanunlar koymuşlardır. Asrımızda şehircilik işlerinin başında su gelir. Bugün medeni memleketlerde suya verilen kıymet pek büyüktür. Zaman zaman yapılan budunlar arası sağlık kurultaylarında sular için görüşme'ler yapılarak her memlekette suların aynı usulle muayene ve tahlil olunmaları karar altına alınmıştır. Zamanımızda bir suyun içilebilmesi hakkında söz söylemek için önce suyun çıktığı yerin Jeolojik bilgileri tarafından araştırılması ve topğın cinsinin tayini lâzımdır. Bu yapılmadıkça verilecek hükümler hiç bir esasa istinat etmemiş ve daima ret ve cerh olunabilir sözlerden ibaret kalır. Jeolojik araştırmadan sonra ancak kimya ve bakteriyoloji bakımından araştırmalar ve tahliller yapılır. Bunlar yapılmadan bir suyu şehre getirmek için tesisat yapmak ve hele şehre getirip halka içirmek en büyük bir hatadır. Fenne, ihtisasa hürmet etmemek demektir.

Arazinin araştırılması cinsinin tayini, Yer altında suyun akışının bilinmesinden sonra menbaı besliyen toprağın himayesini ve flöressein tecrübelerini yapmak lâzımdır. Bunlardan sonradır ki arazinin mesamatlı veya kireçli olduğuna göre kimyevi ve bakteriyolojik tahlilini yapmak ve su hakkında söz söylemek kolaylaşır. Yoksa bir kimyevi ve bakteriyolojik tahlil yaptıktan sonra suyu şehre getirmek ve halka içirmek yokarıdır. Söylediğimiz gibi büyük bir hatadan başka bir şey değildir. Yapılan tesisat ve masraflar boşuna yapılmış, bilgisizlik yüzünden halkın binlerce lirası heder edilmiş demektir.

Şimdi biz Balıkesirin içme sularından Soğukpınar suyu ile geçen sene bu suya katılan diğer dört menba suyunu tetkik edelim: Lâboratuvarımızda üç yıl içinde yaptığımız araştırmaların özünü aşağıya

yazdık. Bu araştırmalardan ve bir kerede yerinde yaptığımız araştırmadan edindiğimiz kanaata göre suyun tesisatı gayri fennidir. Gerek soğukpınar gerek diğer sonradan katılan suların çıktığı arazi hakkında yapılmış Jeolojik bir tetkik yoktur yaz ve kış mevsimlerindeki suyun evsafının değişmesi bilhassa kışın suyun bulanması bu Jeolojik tetkikin birân evvel yapılmasını amirdir. Hemde halkın sağlığı bunu icap ettirmektedir. Zaman zaman Balıkesirde görülen intani hastalıkların her halde içme sularile ilişkisi vardır. Beşyıl önce bunu bize bir salgın vakası pek güzel göstermiştir.

Muhtelif zamanlarda yapılan tahlillerin birbinden farklı olması, aynı mntakada birbirlerine beşer onar metre aralıkla çıkan bu suların bilhassa (I II-III-IV) numaralı menbaların tahlil neticelerinin birbirine uymaması, yağmurlu mevsimlerde bulanması soğukpınar suyu için bir kusur ve halk sağlığı için bir tehlike yuvası teşkil etmektedir. Fikrimizce en iyi bir içme suyu olabilecek olan bu su için alınacak tedbirler şunlardır:

1 — Menbaın çıktığı arazinin Jeolojik araştırılması ve menbaı besliyen toprağın çevresinin bilinmesi,

2 — Bu Jeolojik araştırmaların sonunda menbaı besliyen toprağın himaye altına alınması,

3 — Menbalar etrafında hafriyat yaparak suyun arzdan çıktığı hakiki noktayı bulup gayri kabilik nüfuz bir örtü altına alınması,

4 — Bunlar yapıldıktan sonradır ki kimyevi ve bakteriyoloji tahlillerinin yapılması,

Netice olarak şunu söyleyelim ki her hangi bir su hakkında mütehassısların mutalea ve fikirlerini almadann hiç bir icraat yapılmamalıdır. Zira asrımız ihtisas asrı bilgi asrıdır. Bilgi ve ihtisasa yer verilmiyen işler çürüktür, köksüzdür.

Vasıflar	Budunlar arası sağlık toplantısında görüşülen su vasıfları			Soğukpınar suyu			Soğukpınar suyu ile bu suya katılan dört yeni menba suyunun karışmış su nümunesi	
	Eyi su	ile bi. lir su	Fena su	Kış	Yaz	Yaz		
Suyun tahlil günü	—	—	—	12-12 933	6-8 933	3 6 932	27-6 933	6 8 933
Suyun sühneti menbaında	—	—	—	—	18+	—	—	—
Muhitin sühneti nümune alınırken	—	—	—	—	28+	—	—	—
Renk	renksiz	renksiz	renkli	Renkli	renksiz	renksiz	renksiz	renksiz
Koku	kokusuz	kokusuz	kokulu	toprak kokulu	kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz
Tat	Tabii	Tabii	gayri tabii	toprak tatlı	Tabii	Tabii	Tabii	Tabii
Görünüş	Berrak	berrak	bulanık	yarı berrak	berrak	berrak	berrak	berrak
Tortu	Yok	Yok	Var	az var	Yok	Yok	Yok	Yok
Teamül	Mutedil	Mutedil	—	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil
Sertlik derecesi (mikyasa ma)	15—5	30—15	30 dan yukarı	6	6	6	6	5 5
Mevaddı uzviye kalevi vasatta ve litrede	1 Mili gramdan az	1—2 mili gram	2 mili gramdan çok	1½ mili gram	1½ mili gram	1½ mili gram	1 mili gram	6 desimiligram
Klorür litrede	30—15 mili gramdan az	60—30 miligram	60 mili gramdan çok	29½ miligram	29½ miligram	29½ miligram	30 miligram	3 5 miligram
Sülfatlar	Yok	Az var	Var	Az var	Az var	Az var	Yok	Yok
Nitratlar	1 miligramdan az	1 miligramdan az	10 miligramdan çok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Amonyak	Yok	Yok	1 miligram	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Nitrit	Yok	Yok	1 miligram	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Suların sayısı	1	2	3	4	5	6	7	8

Soğukpınar suyuna katılan dört menbain karışmış nümunesi

(Soğukpınar suyuna katılmadan önce)

Soğukpınar suyuna katılan dört menbaain ayrı ayrı Tahlili

(Soğukpınar suyuna katılmadan önce)						Soğukpınar suyuna katılan dört menbaain ayrı ayrı Tahlili			
I	II	III	IV			I	II	III	IV
17—10 932	15-3 933	27-6 933	27-7 933	8-6 933	8-8 933	25-4 934	25-4 934	25-4 934	25-4 934
—	—	—	—	22+	19+	—	—	—	—
—	—	—	—	25+	29+	—	—	—	—
renksiz	renksiz	renksiz	renksiz	renksiz	renksiz	renksiz	renksiz	renksiz	renksiz
kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz	kokusuz
Tabii	Tabii	Tabii	Tabii	Tabii	Tabii	Tabii	Tabii	Tabii	Tabii
berrak	berrak	berrak	berrak	berrak	berrak	berrak	berrak	berrak	berrak
Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	yok	Az var	Az var	Az var	Az var
Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil	Mutedil
6	5 5	6	5 50	4,5	4,5	5	4	5	4
1 mili gram	2 mili gram	1 mili gram	1 miligram	6desimiligram	6desimiligram	7desimiligram	6 desimiligram	5desimiligram	6desimiligram
32 miligram	35 miligram	32miligram	32miligram	32 milligram	32miligram	32miligram	38miligram	32miligram	29miligram
Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

5 ve 13, 14 Numaralı tahlillerin bir kısmı suyun menbaında yapılmıştır.

«Orşilim» Kızları

— Esat Âdil— e

Gitti genç delikanlılar «Babil» e..
Gitti erkek olan çocuklar bile;
Bir solukta boşaldı «Ken'ân eli».

Düştü yollara «Orşilim» Kızları..
Al benizleri şimdi süzgül, sarı;
Göz kapakları isli, mor sürmeli.

Dallarında ka'an turunçlar gibi,
Durdular kızıl özlü tunçlar gibi;
Elde başka ne varki, çağ durmadı..

Gökten indi tokat, tokat üstüne..
Servi boyları çöktü günden güne;
Körpe çağları Tanrı durdurmadı.

Bağ bozuldu, kesildi ırmakta su;
Sürgülenmedi işte tek bir kapu;
Bol göğüsleri korkosuz çözdüler.

İnci dişli kızıl dudaklar kuru..
Gözlerinde yosun, bakışlar duru..
Bellerinde birer düğümsüz kemer.

Ayrılan gün olur döner sandılar;
Hep bugünle yarınla aldandılar..
Kırka yardı zavalılar bir kılı.

En sonunda duyuldu gökten dilek..
Döndü.. Bel iki kat, ayak sürterek
Dolduran delikanlı yetmiş yılı.

Gül sarardı, döküldü koklanmadan;
Söndü her kurulan ocak yanmadan;
Artık esmedi «Sahyon» un rüzgârı.
İhtiyarladı lar , düşüp kaldılar
Hurma bahçelerinde ceylân kadar,
Put kadar güzel «Orşilim» kızları.

Mustafa Sevit

Kunduracı Kalfası

Dizlerinin üstüne koydu «diz demiri» ni;
İslatılan gönlerden alıverdi birini;
Çekiçlerin altında pekleşiyor kösele
Acınmaz mı kendini kendi döven bu ele?
Almak için yükleri dayanıksız ömürden:
Yelden, sudan, kömürden
Büyülü güç yaratup
Birbirine kol atmış aykırı iki kutup
Ucundan akıtıyor insanlar, şimşek seli!
Dünyayı değiştiren, sorarım, kimin eli?
Gök yüzünde kayayı tutunmadan yürüten

O afsunlu fen,
İki demir, bir kömürle kuşatıyor karayı:
Gerekdir ki can damarı saysın acun bu «ray»ı
Bil ki, ne taş devridir, ne tunç devri bu sıra:
«Fabrikalar ülkesi» denilir bu asıra..
Ortaliği yakıyor dışarda ayaz;
Damlar beyaz giyinmiş.. Sokaklar beyaz!
Ezik, büzük bir teneke mangala karşı
İki çocuk, bir usta başı.
Ateşlenmiş bir istekle iş üretüp duruyor;
Bu tezgâha karşı gene sıkıntı kuduruyor!
—Kuzum,böyle, önüne kemik atılmış köpek
Degerinden hanı pek
Ayrınız yok?.

— Çoook :
Siner onun karnında bir kemik rahatçacık;
Bizimkine gelince: Doymadan acık!
— Emeginiz elbet değil boşuna?
—Kollarımı açmışımdır ben o devlet kuşuna..
— «İş yasası» sermayeyle emegi,
Dişinize göre tonik ve eyi
Bir hamur yapacaktır..
— O sıcaık lokmaya her işri tapacaktır!
— Ustam halin nice dir?
— Kazanç yolu kılıçtan keskin kıldan incedir
— Ne alıyorsun?
— Aman beğim, burasını sormayın susun

— Canım elbet her emeğin karşılığı var.
 — Şu ayaza karşı divan duran dört divar
 Dile gelip söylese ...
 Açlık yeli karnımda delice ese ese
 Zımbalarken yılan barsağı
 Bir mum gibi eriyor içimin yağı!...
 — Yaaaaa?...
 — Ya,
 Ne sandın?
 — Sen de herkes gibi demek insandın?
 İşkilsizki insansın!...
 — Günahını çekiyim yüreğin kansın:
 Doymaz boğaz kavgasının kızıştığı şu devir.
 Ölümle bir...
 Silkinerek geçiyor, ara sıra sokaktan
 Poyrazlar uçarak...
 Uyuklıyan mangala karşı bu el tezgâhı,
 Üç dört çift ayak kabı için bulur sabahı!
 — Allah sen beni koma merakta,
 Zevzekliği bırak ta
 Söyle nedir aldığın?...
 — Bunu beyim kaygulanup maraklarda kaldığın
 «Tingir elek.. tingir saç»
 «elim hamur.. karnım aç!...»
 — Bari yavrum, sen söyle!
 — İstecik böyle:
 Pek az..
 Körüğünü dayamış her yarıktan bir ayaz,
 Buzlar üflüyor bizim yana doğru soluğu
 Kızarıken mangalda kıvılcımlı bir doğu..
 Çekiçlerin altında her tahta ayak,
 Bir dözende haykırıyor: Tak, tak, tak..
 — Allahın da gücüne gitmesin bu nankörlük,
 Her darlığın sonunu bekliyor gürlük!
 Almanyada açlığından düşüp bayılanlara
 O işsizlik kışında kıvrılan yılanlara
 Bir damlacık can aşısı yapmak isteyenlerin
 Karşılığı: «bize ekmek değil, ancak iş verin!»
 Şükür sağlık kolunda..
 Bundan büyük nesi vardır zengin yoksulun da?
 — Emek; sağlık temeli.
 İşlemeli, yemeli!.

— Çatlatırsın adamı göbeğinden usta sen!
 Nevar desen?
 — Beyim neyine gerek aldığımız paranın;
 — Bıçak vurma üstüne onmiyacak yaranın.
 Lâfa tuttuğun kadar;
 Çift başına aldığımız 30 kuruş, bir zarar.
 Hey gidi işçilik hey, nerde bunun kazancı?
 Bir emek ki her lokması, zıkkımdan acı!
 — Ustam, sizin bu gidişin gelmiyecek sonu var!
 — Bunu böyle düpedüz anlamıyacak ne var?
 Değme usta güvenemez undum diyesi...
 Bunun eskiciliktir, en son «ikramiye»si!..
 — Kalfa.. kalfa!..
 Değ şmeli bu güdük kafa.
 «İş birliği» kurunuz
 Böylelikle engellere karşı durunuz!..
 Ne kadar usta varsa ne kadar çırak
 Bir atelya açarak
 Girin bir dam altına....
 Sanat denen altuna
 Değer biçsin o zaman işletenin kesesi:
 Böylelikle şenlenir kalıbın sesi!..
 22 - Birincikânun - 933 Balıkesir : Aygören

İbrahim Şevki

Boy

Ülkü

Kara bulutlarla örtülü bir kış gecesi ..
Her yer ıssız, her bucak sessiz, evle-
rin bütün ışıkları sönmüş,

Ulus [1] bütün ağırlığı ile derin bir uy-
kuya dalmış. Sokakları arşınlayan bir tek
adım, pencerelerden ara sıra sokağa fır-
lıyan horlamalara kulak asmadan ilerliyor,
boyuna batıya doğru yol alıyor, adımla-
rını sıklaştırıyordu.

Sokakları iri adımlarla arşınlayarak bo-
yuna batıya doğru ilerleyen bu bir tek a-
dam kimdi? Batının bu ıssız ve sessiz bir
çağında hangi iz üzerinde yürüyordu?

Gerçek olarak bilinen; bu adamın belir-
siz bir iz izlemediği, ilerde - belki uzak,
belki yakın- kendini bekleyen çok kutlu bir
sevgilisi olduğu idi.

Tatlı uykunu bu adama bağışladım. Ar-
kasından yürüdüm, yürüdüm. Bir türlü yeti-
şemiyordum. Ayaklarımın bütün gücü, dizle-
rimin bütün hızı ile koştum; yoruldu. Fakat en sonunda yetişdim. Kolundan ya-
kaladım ve sordum:

— Sen kimsin? Nereye gidiyorsun?...

Uykusuzluktan büsbütün ufalmış mini-
mini gözlerini gözlerime dikti, iri adımla-
rını büsbütün sıklaştırarak yanıt [2] verdi:

— Ben mi? dedi, beni mi soruyorsun.

— Evet, dedim. Seni soruyorum. Dur-
du ve düşündü. Sonra:

— Benim adıma (ÜLKÜ) derler, dedi
Hiç durmadan ileriye, yükselişe doğru
koşarım. Hızım yıldırımdan daha hızlıdır.

Beni beynine yerleştiren, can evine sokan
genç, koca gerçek mutluluğa erer. Şim-
di beni öğrendin mi?

Bu yanıt beni düşündürdü, kendi kendi-
me:

— Bu dev gibi iri gövde kendisinin binde
biri dekli ufak olan bir yere nasıl gireb-
ilir. dedim.

Sordum:

— Sen hep böyle karanlık gecelerde mi
gezersin

— Evet... Benim bütün işim, gücüm
karanlık gecelerde dolaşarak beyinleri du-
rmuş, yürekleri kararmış kimselere ışık
vermek, onları yükselişe, ileriye sürükle-
mektir.

— Sen pek büyüsun; küçücük beyne,
avuç içi kadar yüreğe nasıl girebilirsin.

Hiç düşünmedi. Okuyacağını ezberlemiş
bir çocuk gibi kolaylıkla sorgumu yanıtladı:

— O, dedi, pek kolay. Beni beyinle-
rine yerleştirmek isteyenler hiç durmadan
okumalı, okuduğunu anlamalı ve çalışmalı.
Çünkü benim değerimi ancak öyle anlaya-
bilirler. Bilgisiz, kafası örümcekli kişiler
benden hiç hoşlanmazlar. Ben de onları
yola getirmeğe çalışırım. Şimdi anladın-
mı?

Evet anlamıştım. Ben de Ülküden biraz
ışık almış, yükseliş ve ilerleyiş yolunda
onunla beraber koşmağa başlamıştım.

[1] Ulus - Halk; [2] Yanıt - Cevap.

O. Nazif

